

Iktatószám

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Tárgy

308

Hely

Idő

"1913"

Személy

Helyszám

Szerző

Cím

Bpesti ember.

Forrás:

Bpesti hírlap

Bp.

1913 VII/15

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

NAPIHIREK.

Budapest, jul. 14.

A budapesti ember.

Alig van városa a kerek világnak, a melynek lakossága annyira rétegezett, annyi felé tagolt, osztott volna, mint Budapesté. A külföldi nagy Babilónok, a melyek a modern népáramlás vonalába esnek, sokkal egységesebbek. Mert minden városban van átalakító erő, mely magába olvasztja az embert, a ki atomjává válik a nagy organizmusnak, a nagy egésznek. Ezért beszélhetni párisi emberről, londoniról, berliniről, sőt newyorkiról is. Mert mindegyikben van valami a városból, melynek ő organikus része lett. Ugyanaz a vonás, a mely rajta van az élet-telen kötömenen, a szeszélyesen csapongó utcán, a teréken, az építés módorán bele van vésve a lakosság modorába, külső és belső életébe, megjelenésébe. Hiszen még itt Budapesten is megismeri mindenki az idegent, a vidékit, a nem ide valót. Pedig Budapest nem oly mint a külföldi nagy városok. Csak átalakít, magához simít, de nem kapcsol bele senkit a maga organizmusába. Ezért alakul ki nehezen a pesti ember típusa, a ki magán hordozza városa markánsabb vonásait, a kin megértődjék a pesti élet lehelle, a pesti szellem, a pesti gondolkodás. Vagy talán ennek, illetve ezeknek kellene előbb kialakulni, hogy kialakuljon a pesti ember. Mert hiszen az ember csak függvény, a ki ezer meg ezer tényezőhöz kapcsolódik, a kit más akaratán kívül eső erők alakítanak. Olyan, mint a búzaszem, a mely fekete földben jobb kalászt fakaszt, mint a homokos talajban.

Hanem ez nem tartozik a dologhoz. A pesti emberen, minden ezerféle volta mellett is kezd meglátszani a pesti volta. Egy lassu észrevétlen folyamaton megy keresztül és kezd igazán nagyvárosi lenni. Mert a pesti ember alapjában véve kisvárosi. A kihez idegen a nagyváros, a kit nem a szive, lelke, hajlamai kötnek ide, hanem életföltételei. Talán ezért nem látni sehol a világon annyi diszharmonikus embert, mint itt a fővárosban. Hiszen legtöbbje ott nőtt föl a vidéken, csak az élet sodorta ide. Mindegyikük, vagy legalább is a legnagyobb részük még őrzi, ápolja azokat az elemeket, a melyeket a nevelés oltott a lelkébe és itt a városban szemben találja magát velők. Ebből fejlődik ki az a bizonyos keserű vonás, mely lassankint mintegy jellemzője lesz a pesti embernek. Pedig a pesti ember befelé olvadó, lágy, könnyen melegedő ember, a kit mihelyt kivesznek a városból és új keretbe tesznek, egyszerre meglágyul. Fölenged benne minden hidegség és egyike lesz a legkedvesebb, legtársasabb embereknek. Ezt a légköri változást ezerszer meg ezerszer megélik mesterségesen. Itt a nagyvárosban megvannak azok a szigetek, a hová a pesti lakosság zöme elmenekül a nagyváros elől. A kisebb körök, egyesületek csak úgy szívják magukba az embert s ezeknek a kapuján belől az ember ott van — Magyarországon. Elhagyja Budapestet, melyre erőszakosan rá akarja ütni a bélyegét a lakosság egy része, de nem bírja. Ezt a könnyebb mozgásu, agilisabb részt tartják általában a pesti típusnak, azonban ez mindenütt megtalálható és mindenütt egyforma. Csak a saját bélyegét viseli, de a városét nem.

A nagyvárostól messze eső belső élet virágoztatja föl a fővárosban a kiskorcsma életet. Az ugy-

nevezett polgári vendéglők esténként megtelnek nagyállásu emberekkel, vezetőkkel, a kik hangulatot keresnek, meleg társaságot, helyet, a hol elszigetelve érzik magukat a nagyvárostól. Itt, az eféle szigeten találkozók az a sok érzés, a melyet nem tűr meg a város, hanem kiméletlen kézzel kitorii az emberek lelkéből. Itt megtörik a város ereje s az emberekből beszél a vidék, a falu, az egyszerűség. Az ember néha elámul, hogy mennyi konzerváló erő van még az emberekből, mennyi ragaszkodás a régi formákhoz, gondolkodáshoz. Talán ezért a legkevésbébbé kozmopolita város Budapest s ezért nem tudta még megörölni a lakosság óriás nagy részét az a folyamat, mely mesterségesen készített csatornákon keresztül hőmpölyög ide ebbe a gyönyörű nagyvárosba.

Az okosan konzervatív nagy többség a lakosság zöme. A polgárság, mely minden város jellemző rétege. Az ebből fakadt új generáció készül lenni a pesti típus. A szüleinél fogékonyabb, békülékenyebb elem, a mely bele tud illeszkedni a nagyváros társas-

főlépítésébe, mely nem érzi magát idegennek, de azért megvan a kapcsolata mindennel, minden irányban s nem engedi át magát kritika nélkül a hangosan kiabáló iránynak, a mely az átmenet nélkül való fejlődést hirdeti. Ez az új generáció teremti meg lassankint a tipikusan pesti gondolkodást, a pesti szellemet. Kevésbébbé érző, mint elődjei, de nem érzéktelen. A millió hatást átalakította s egy egészen új embert faragott belőle. Mozgékony, gyors, a pillanatot kihasználó valaki, kinek elve a boldogulás, de nem a minden áron való érvényesülés. Mert ez az utóbbi a legjellemzőbb vonása annak a pesti frakciónak, mely elől lovagol mindenütt és várja, sőt

elvárja, hogy a nagy többség kövesse. Budapest, ez a fiatalos erőteljes duzzadó város hatalmas karjaival könnyen emelt magasra jelentéktelen embereket, ezért halmozódott föl általában a pesti emberben annyi ambíció, vágy s ezért áramlott föl annyi alapjában véve nem ebbe a keretbe való ember s a sok diszharmonianak talán részben ez is az oka. Valahol azt olvastuk, hogy Budapest az egyéniségek városa. Ez a megjegyzés nem alaptalan s összefügg az imént mondottakkal. Az érvényesülni akarással. Sehol a világon nincs annyi ugynevezett egyéniség, a ki feltétlenül megköveteli, hogy mások alkalmazkodjanak hozzá, még akkor is, ha a normális értékelési rend minden számszerűségével, igazságával ellentmond neki. Ezek azonban már kiveszöben vannak. A hirtelen, szokésszerű emelkedéseknek már végük s a pesti ember nehéz, lépcsőről-lépésre haladó munkával tud magának utat törni.

Az új generációra azonban vissza kell térnünk, mert mint említettük, benne látjuk a pesti típust. Azt, a mely eddig hiányzott, a melyet a tagozott rétegű lakosság kiválasztott magából, a melyet ez a város nevelt. Az új pesti emberből hiányzik ugyan a bécsi jókedv, de nem barátságtalan, viszont nem tudákos, mint a berlini, nem nehézkes, mint a német városlakó általában. Van benne valami a párisi ember formakészségéből, művészi érzékéből, de megmaradtak benne megfinomodva a magyar faj tulajdonságai is. A lobbanékonyságból munkára hajló energia lett, a tulságos közlékenységből barátságos modor, az ábrándozásból művészi érzék, s a hideg gögből öntudatos büszkeség. Ezek a vonások már kezdenek mutatkozni, már kibontakoznak a pesti típus konturjai s ezzel meg vannak adva a modern magyarnak körvonalai is.